

Előzetési ár:

Egész évre 8 frt = 16 kor.
Félévre 4 frt = 8 kor.
Negyedévre 2 frt = 4 kor.

Községeknek, körjegyzőknek és néptanítóknak:

Egész évre 6 frt = 12 kor.
Fél évre 3 frt = 6 kor.

Egyes szám kapható:

a kiadóhivatalban, a főtűzsdéber, Köszl János, Hochrein J. és fiai üzletében.

PÉCS

POLITIKAI VEGYESTARTALMU LAP.

Hirdetéseket

elfogad a kiadóhivatal (lyceumi könyvnyomda), hol mindenkör a legutányosabb árak szabotnak. Minden beiktatott hirdetés után 32 kr = 60 fillér bérlegdíj fizetendő.

Nyilttér 1 sor 1 ft 2 korona

Kéziratok

a szerkesztőségbe (lyceum könyvnyomda) küldendők.

Megjelenik hetenként kétszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: lyceumi könyvnyomda.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Az új rendőrfőkapitány.

Pécs sz. kir. város rendőrfőkapitányi állása betöltött. E nagyfontosságú és nem kevésbé díszes állásra Kardos Kálmán főispán Vaszary Gyulát nevezte ki, ki e tisztelet helyettesítéséig utján eddig is viselte.

Alig néhány napja, hogy szót emeltünk Vaszary Gyula kinevezetése mellett és most, hogy kinevezetési okmányra a hétfői nap folyamán neki kézbesítették, fokozott örömmel veszünk arról tudomást, azonban nem azért, mert Vaszary Gyula a mi jelöltünk is volt, hanem mert újabb tanbizonyosságot nyertünk arra, hogy Kardos Kálmán főispán a reája ruházott discretionális hatalom gyakorlásában mily lelkiismeretes gondossággal viseltetik a közszolgálat soha szem elől nem tévesztendő nagy érdekei iránt és mert a főispán választása és bizalma alkalmas és érdemes férfúra esett.

Vaszary Gyula erélye és fiatalos ügybuzgósága, a rendőrségi intézmény szolgálatában egy évtizedet meghaladó fáradhatlan munkássága olyan ismert tényezők, melyekre bátran hivatkozhatnak az új rendőrfőkapitány barátai és mi épen ezen erély és ügybuzgóság ismeretében örömmel üdvözljük Vaszary Gyulát új és szép állásában, meg lévén győződve, hogy az eddiginél szélesebb

hatáskör, mely előtte megnyílt és az eddiginél nagyobb felelősség, mely vállaira nehezedik, fokozni fogják ügy ambícióját, (mely egy tisztviselőnél mindig jogosult, sőt szükséges) mint tetterejét és sikereit.

És midőn az új rendőrfőkapitánynak felelősséggel terhes állásához szerencsét és kitartást kívánunk és működéséhez mint a közélet egyik szerény tényezője segédkezésünket minden hátsó gondolat nélkül neki fölajánljuk, nem hallgathatjuk el, hogy bár mi a policialis ügy minden ágában a fokozatosan fejlődő élet-követelményeknek megfelelő extensív és intenzív munkásságot várunk tőle, különös figyelmébe ajánljuk azonban a városunkban immár türethetlenné vált éjjeli csendháborítást, az elhanyagolt és soha eléggé nem ellenőrizhető köztisztaság és az ezzel összefüggő közegészség ügyét, különösen pedig az orvosrendőri felügyelet alatt álló közegészségügyet, melynek helyes és gyökeres reformja lehet mondani élet-szükséggé vált nálunk, nem különben a piac és cselédugyet.

Mindezek kellő tapintattal dolgozó vaskezet igényelnek és mi reméljük, hogy ezen vaskez munkájában már legközelebb gyönyörködhetünk. Munkájához a város minden jó polgára tapsolni fog.

— A csatornázás ügye.

Pécs városa haladásának biztosítására nincs fontosabb és életbevágóbb intézkedésre szükség, mint a csatornázás létesítésére. Minden napi késedelem valóságos bűn, mert közegészségügyi és köztisztasági szomorú állapotaink ez intézmény nélkül nem javulhatnak s minden ígéreteket és költségek hiábavaló, ha a csatornázás kérdését mielőbb és sikerrel meg nem oldjuk. Igaza van annak a közgazdasági írónak, ki a csatornázás elméletét és gyakorlati hasznát kifejtve, végül leveti a tudós köpenyét és eldobja a számadatokat, polgári érzületének a felkiáltásával: a csatornázás létesítésének szükségét nem a rüde g é s z látja be egyedül, ahhoz egy érző szív is szükséges! Ugy van, át kell érezni, hogy városunk, melynek népessége oly örvedetesen szaporodott, csatornázás nélkül most már nem lehet el és ha már a város fejlődése megkívánja, hogy a világításban is egészséges versenyt létesítsünk, azt egyenesen megköveteli, hogy a csatornázás kérdését is épen oly dicsérendő buzgósággal vigyék a megoldás elé. Már eddig is méltán elvárhatta volna a község, hogy a kérdés tanulmányozására kiküldött bizottság nyilatkozzék, mert ehhez a közgyűlés bevétele nem szükséges s ha már ezzel összekapcsol-

A PÉCS TÁRCÁJA.

Pécsi emlékek.

— A „Pécs” eredeti tárcája. —

II.

Ugy kezdem, a mint megígertem; először a város épületeiről, külső képerő adok számot. Az ismerkedésnek is ez volt a sorrendje; hamarabb szemembe otlóttek a külsőségek, s a képet csak azután, jóval később egészíthettem ki az életet, szint adó belső vonásokkal.

Elővettem Pécs nagy térképét, onnan pécéztem ki magamnak az utat, a mit be fogok járni. (Ugyan nem lehetne egy kisebb, kezi térképet is készíttetni az onok városaról? Ez az óriási lepedő nem arra való, hogy az ember zsebretegye s magával vigye utcai kóborlásaira.) Indultam a dombra. Mig azt nem láttam, szememet hányok minden létváló előtt.

Azt ne várják tőlem, hogy székesegyházunk szépségeit újra feldicserjem, mikor ezt előttem már annyian megtették. Hallom, hogy mostanában könyv is jelent meg, méltatva minden apró részletének

művészi értékét. Megérdemli az a templom, nagyon megérdemli. Büszkesége az nem csak a városnak, hanem elsőrangú mükése az orszagnak.

De a mennyi művészetet találtam a templomban, olyan kevés izlést a dóm előtti tér rendezésében. Az a sivár, durva kövekkel kirakott pusztá tér nem nagyon méltó bevezetés ahhoz a harmonikus, művészi alkotás székesegyházhoz. Mondják, a század elején díszes lépcsősor vezetett a templomhoz. Marványlépcsőzet, talán oszlopokkal nem emelné most is inkább a dóm méltóságos képét? A mai pusztá, esetlen követet nem tűnteti ki jobban a templom fölséges arányait, sőt inkább ennek a szépsége juttatja eszünkbe, mily izléstelen, ügyetlen az előző ehhez a pompás munkához.

A sok fénytől, csillogástól elkábultan szívesen pihentem meg a sétatér arnyas gesztenyéi alatt. Kedves, szimpatikus hely; kedvem kerekedett tőle megnézni a város többi sétatelyeit. A térkép nem adott felvilágosítást arról, hogy hol vannak. Megszólítottam egy ott ácsorgó rendőrt, magyarázza meg, hol van a legközelebbi sétatér.

— Nincs több; csak a városon kívül.

Hogyan? Hát egy ily nagy városnak minden szükségletét kielegíti ez az egyetlen sétatér? Ugy vettem észre, hogy — főleg a bejárásban — már csak hire van a kerteknek. Hát az apró gyerek sereg hol futkározhatja ki magát? Hát a ki elfáradt a napi munkában, hová megy friss levegőt színi?

Ki a város végére! Mert Pécs elfelejtett gondoskodni arról, hogy a fás, arnyas helyek életszükséglet mindenkinek; mert Pécs csak egyetlen sétatérrel adott (azt se 6 adta) lakóinak. Különös...

Megyek tovább az utamon. Hamarosan átszaladhatok a Széchenyi téren, Király után, bebotolom a szomszédos kecskeny utcákba. (Ez szószaporítás; van-e utca Pécsen, a melyik keskeny ne lenne?), beharagolom a belváros nagy részét, át csapok a budai külvárosba, szidom a rossz kövezetet (azt hiszem, ezt onok is megteszik), megnézek, megvizsgálók mindent. Egy nagy kanyarulattal fenn a domb oldalán átjutok a másik külvárosba, annak is sorra járom hegyes-völgyes, szeretetre méltóan görbe és kiállhatatlanul rosszul kövezett utcáit, bekukkantok néhány templomba és — befejeztem szemlémet a régi Pécs felett.

Igen, ez a városrészt itt a domboldat

tatik, úgy már az általános irányelvekről a minapi közgyűlésen szóval is tájékoztatást lehetett volna nyújtani s ekként a jelentést és ennek kapcsán a szükséges teendőket előkészíteni. Nem bizalmatlanság ez az expedicio tapasztalatainak értéke iránt, de jogos türelmetlenség e nagy és főfontosságú intézmény létesíthetése érdekében: tájékoztatást kérünk a munkaprogram iránt.

A vidéki kereskedők helyzetéről.

Ujabbán az ország nagyobb lapjai szivesebben foglalkoznak a vidéki érdekekkel, főleg a közgazdasági kérdésekben, mint az utóbbi évek alatt. Ma nemcsak jogos panaszaik találhatnak meghallgatásra, de a törvényhatóságok helyzetének is tér engedtetik. Különösen ki kell emelnünk e téren a „Pesti Napló“-t, mely nagy ügybuzgósággal és előszeretettel karolta fel a vidéket. Kivált az egyes szab. kir. városoknak mint központoknak érdekeit.

Most is egy minden irányban figyelemre méltó közleményét kell reprodukálnunk, mert habár a közlemény bizonyos általánosságban van is tartva és nagyrészt a főváros érdekeinek is szolgál, mégis a házalás és vásártartás kérdése kivált a vidéket érdekelné. jó, ha minden oldalról megvilágítatik. Hogy a cikkben ajánlott mód helyes-e, alig hisszük, mert szemben a felvidékiek kivándorlási készségével, a kormány alig fogja éppen most a tótok vándorkereskedését korlátozni akarni, a mint eddig is „ne-hánts-virág“-nak tartotta majdnem, hogy úgy mondjuk ősi privilegiumukat. Adjuk a felszólamlást, mely nekünk vidékieknek szól és lesz alkalmunk arra tüzetesen reflektálni is. A vidéki kereskedők helyzetéről ekként elmélkedik az idézett jeles lap közgazdasági írója :

Sem a kormányról, sem a törvényhozásról nem lehetne joggal állítani, hogy a kereskedelem érdekei iránt nincs érdeke. Hisz hogy többet ne említsünk, a legutóbbi évek nagy tarifa-reformjai ha nem történetik is kizárólag a kereskedelem érdekében, de kétségtelenül közrehatóak a kereskedelmi forgalom emelésére. De ép úgy, mint egyéb gazdasági intézkedéseinknek, a kereskedelem terén alkotott reformoknak is nagy fogyatkozás az általánosság. A gazdálkodásban oly szövvényes és annyira különböző, sőt ellentétes érdekek összegyeztetésére van szükség, hogy minden egyes partikuláris célnak és szükségletnek ki kell elégülnie, hogy akár egy-egy törvény, akár a kormányzás egész szelleme megfeleljen azoknak az osztályoknak és érdekeknek, a melyeket szolgálni kíván.

Mindezeket azért bocsátottuk előre, mert abban a buzgólkodásban, a melylyel a kormány a legutóbbi években a kereskedés érdekében különböző törvényeket és intézményeket alkotott, teljesen megfeledezett a kereskedőknek egy nagy és fontos osztályról, a mely évek óta panaszkodik, évek óta súlyos bajokkal küszködik, mind e bajok következtében vagyonilag hanyatlak, a fizetéseket és adókat szaporítja és nehéz helyzetben az orvoslásért mindeztideig hiába folyamodott. Értjük a kézműaru-kereskedők, vagy a hogy a nép mondja, a rőlőskereskedők osztályát. Ennek az érdekeit akarjuk szótatenni. Kijelöljük bajaik forrását, e bajok megszüntetésének módját és felhívjuk legelső sorban őket magukat, másodsorban testületeiket és a kereskedelmi és iparkamarákat, nemkülönben a budapesti nagykereskedőket és gyárosokat, a kézműaru-kereskedés helyzetének objektív feltárással, másrészt a kézműaru-kereskedők érdekében indítandó akció táplálásával törekvéseinket támogatásuk.

Szivesen látjuk az érdekelt felek és az érdekekkel rokon nagykereskedők nyilatkozatait, a melyek alapvetéséigyannt előadjuk a kérdést úgy, a hogy mi látjuk és megítéljük.

Annak, hogy a kézműaru-kereskedés és egyáltalában a detail-üzlet a vidéken az egészségtelen viszonyok dolgában odaig jutott, a hol ma van, egyik főoka az egészségtelen verseny, a melyet a sok utaztatással és a mértékeltlen hitelezéssel maguk

a budapesti nagykereskedők és a gyárosok neveltek.

A vásárlásoknak ma már kisebb része az, a melyet a vidéki kereskedők itt Budapesten személyesen végeznek. Minden évad előtt, de az egyes évadok alatt is — az ugynevezett pótló körúton — elaraszlják az utazók a vidéki kereskedők boltjait. És mert megélhetésük feltétele, hogy minél több üzletet kössenek, minél nagyobb forgalmat hozzanak létre, legfőbb törekvésük, hogy sok árut adjanak el minden áron. Egy-egy vidéki városban ilyenkor, a mikor az őszi árucikkeket adják el előre, naponkint harminc utazó megfordul, egy kis közegben is kettő-három. Valamennyi elaraszlja a kereskedőket tetszetős mintákkal, kedvező árajánlatokkal, előnyös szállítási feltételekkel és a lejárati lehetőségeit kihasználja. Mindezek hatása alatt a kereskedők vásárolnak, nem látva a vásárolt áruk egész tömegét, sokszor önmaguk se tudják, mennyit. De mert a legtöbb esetben többet, mint amennyit üzletük, piacuk megbir és tehát a felhalmozott készleteket a lejárati eladni nem tudják, hat hónap múlva, amikor a számláikat rendezniök kellene, a raktáraik még telve árukkal, pénz nincs, nem fizethetnek, megbuknak.

Világos, hogy a raktáraknak a forgalommal arányban nem álló túlterhelése a sok fizetésektelenség főoka. Ha a nagykereskedők mértékelt tartanak az utaztatásban és személyes vásárlásra kényszerítik vevőiket legalább az áruszükséglet egy részénél és egyben a hitel mértékét ezen az uton önmaguk ellenőrzik, megóvják önmagukat a sok bukással járó veszteségek-től, de óvatossá és lelkiismeretes vevőiket is attól, hogy az egészségtelen versenynek essenek áldozatává.

Mert éppen a szertelen hitelezés sok olyan kereskedőt nevelt, a ki minden tőke nélkül nyit üzletet. Az ilyen azután természetesen nem takarékos a vásárlásban, vesz mindent, a mit csak kínálnak és talán már üzlete megnyitásának napján meg tudja mondani azt az órát, a melyben be fogja az ajtaját zárni és fizetésektelenséget jelent. Természetes, hogy az olyan kereskedő, a ki hitelezőjével nem törődik és annak a megrovítással akar vagyonot szerezni, potom áron veszteti az árut és lehetetlenne teszi a szolid kereskedőnek a versenyt. Mert hisz annak meg is kell élnie. Így azután tönkrementek a

lon, ez a régi Pécs. Fejlesztési, javítási ezen alig lehet, csupán toltozni itt-ott. Az új Pécs ott fog lenni a síkságon elterülő, délre, a hol váraknak még nyilegyenes utcákat, rendezhetnek új városrészt.

De van-e kilátás ilyen új Pécsre, fejlődhet-e a város annyira, hogy a mostani keret szűk lesz neki s tovább kell terjeszkednie?

A statisztikából meritem választani. Ez mondja meg, hogy az utolsó tíz év alatt Budapesten és Fiumén, az ország két dédelgetett gyermekén kívül csak Nagyvárad, Arad és Temesvár bírja ki a versenyt Pécs fejlődésével.

S ha Pécs kedvező arányú növekedése mellett is a régi szűk keretben szorong, azt hiányos utcai közlekedéséből magyarázhatom. Nincs tisztességes közúti közlekedése, legyen ez akár lovasút, akár omnibusz. Persze, a hegy-völgyes keskeny utcák éppen nem alkalmasak arra, hogy a szűk helyet sínpárokka töltjük meg; de a fővonalok (s közúti közlekedésnek ugyis csak ilyeneken van értelme) mégis megbírják ezt a kis kénytelenséget, mikor a város közönségének annyit használnának vele.

Most a kinek hivatala, vagy akármi

dolga van a belvárosban, mind itt húzódik meg. A kertek beépülnek, kaszárnyaszerű bérházak emelkednek, a miknek szűk, elzart kuckóiban szazán meg ezren szoronganak.

Lenne csak egy könnyű, biztos útval a kültekkel felől, s a szabad levegőre szomjazó lakosság sietne ki új telepet alkotni.

Különben is messze vagyunk már attól az időtől, mikor a magas, emelettel tele rakott házakat tartották egy nagy város ismertető jelének; egészségi és esztétikai szempontból egyaránt a kisebb, de szabadabb fekvésű épületeknek adják az elsőbbséget.

Széles Európában a legizléstelenebbül építkező nagy város, Budapest is meghódított már e principiumnak, s kifelé terjeszkedik, egyszerű, apró házaival. Pécs is megtehetné.

Ez a legnagyobb kifogásom a város építkezése ellen, ezt se hangoztatom egész általánosságban. A szigeti külvárosban nagyban folyik az építkezés; a régi, roskatag viskók eltűnnek, s helyükbe nem nagyobb, de izlésebb, modernebb házak épülnek.

Középülete nagyon sok van a város-

nak, főleg, ha a kaszárnyákat ide számítom; hiszen minden két kaszárnyára esik egy városi célnak szolgáló középület.

Nem tudok rólok mit mondani. Nem vagyok meglegedve velük; de lehet-e valaki Magyarországon középületekkel meglegedve?

A külföld nagyobb városaiban a középületek monumentális remekek, a provincia kisebb városaiban a közeg díszei mindenütt; nekünk pirulunk kell a mieink miatt.

Arról nem is szabad álmodoznunk, hogy díszes, művészi palotái lesznek valaha a közügynek; hiszen még az is jámbor óhajtas csak, hogy céljaiknak megfeleljenek, tagasak, kényelmesekek legyenek. Nem vádolom Pécsét azért, mert osztozik nemzeti hibáinkban; az a város köztözegek épített sok kaszárnya megadja a feleletet, hogy miért nem költsékeztet Pécs bökében a saját szükségleteire. (Hagyja a kaszárnyákat, azok jövedelméből fedezzük a többi épületek törlesztéseit. A szerk.)

Ugy tudom, hogy a reformokat pengetik már régóta, s mihielyt beleunak a bizottságosdiba, új középületekkel gazdagszik városuk; ne rontsuk szemrehányások-

jóvaló, szilárdan indult, derék, régi cégek is. Es ezek az anomáliák adtak létet azután annak a hihetetlenül hangzó felfogásnak, a melylyel sok vidéki cégről mondják, hogy immár hitelképes, mert egyszer már megbukván, vagyont szerzett. És e felfogás nyomán jár azután a másik, a mely szerint a kevésbé skrupulózus nagykereskedők úgy intézik az üzleti eljárásukat, hogy a mely kereskedő náluk tiszser vásárolt, tizenegyszer már megbukhatik. Mert megadta előzetesen a bukása árát.

Nem kell bővebben magyarázgatni, hogy mind e visszasságok nem illenek össze az egészséges, modern üzlettel és az az üzlettel, a melyben ilyen állapotok uralkodnak, alajában beteg. Nem lehet felmenteni a nagykereskedőket az alól, hogy ezt a helyzetet ők teremteték. Az ő kötelességük tehát, hogy a bajnak ezt a részét megszüntessék. Mődjükban van. Csak az utazók számát kell korlátozni, a hitelezés mértékére féket vetni, jó tudakozó organizmust létrehozni és nagyobb szigort tanusítani a fizetéképtelenségek lebonyolításánál.

Ez megmenti a vidéki kézműaukereskedők nagy részét a haláltól. Ez persze nem elegendő. Meg kell találni a módját annak, hogy élhessenek. Es ami őket a megélhetésben hátráltatja, ami az egész rőfőskereskedést megrontotta: az a vándorkereskedés.

Bármely községébe vetődjek az ember Magyarországnak, megdöbbenéssel fogja látni, hogy nem is az országos vásárok, hanem a közönséges heti piacok is el vannak lépve sátrakkal, földönarúlokkal. Ezek a sátorosok vándorolnak helyről-helyre, községből-községbe, minden nap másutt vannak és minden nap heti vásáron. Mert egy-egy csoportnak megvan a maga köre, a melyet végigjár. A földön arúlok és a sátorosok teszik tönkre a stabilis kereskedőket. A sátrakkban tótok árulnak mindenféle árut: vásznat, kartont, selymet, kékfestőt, kendőt. Ezek a sátrak vonzzák a népet, a mely hajlik a vásárok zaja, cifraaság, újsága felé. Es a nép megvárja hétről-hétre a sátoros tótokat és falvakban, mezővárosokban megszokta már, hogy nem vásárolja meg a boltban azt, a mit a sátrakkban kaphat.

Mindenek előtt konstatajuk, hogy a sátoros tótoknak ez az egész vándorlása visszaélés és csak a mi közigazgatásunk mindenféle nyomorúságai következtében

fajulhatott oda, a hova fajult. A felsővidéki tótok ugyanis még Mária Teréziától pátentst kaptak arra, hogy a megyei bélyegzővel ellátott felsőmagyarországi vásznat az országban eladják, terjeszszék. Ennek a pátensnek az volt a nyilvánvaló rendeltése, hogy a tótok segítsenek a magyar vászonipar fellendítésében és önmaguk is keresetforrást kapjanak. Ezzel szemben ma már a pátenssel senki sem törődik. Senki sem vizsgálja meg, hogy a felvidéki tótok mit adnak el sátraikban, holott nincs azokban évtizedek óta egyetlen centiméter magyar vászon, hanem mindenféle cseb, morva áru és pedig nem csak vászon, hanem mindenféle.

Még nyolc-tíz esztendővel ezelőtt a sátoros tótok legalább csak vásznat árultak, bár a magyar szövésű áru terjesztését rég ellefedték (sőt elhanyagolt) ennek következtében a felső-magyarországi vászonipar is, — de ma árulnak mindent, a népet a vásárhoz hozzászoktatták, a rendes, állandó kereskedőtől elszoktatták és a vidéki kézműaucegeket formálisan tönkretették.

Nem akarunk kiterjeszkedni ennek a szerencsétlen állapotnak a kulturális hátterére. Sem azzal nem foglalkozunk részletebben, hogy a stabilis kereskedők fizetik a nagy adót, a míg a sátrak tulajdonosa (mert több sátra van egy-egynek) csak mindegyik sátor után fizet esztendőnkint 3 forintot. Minderről lesz még módunk szólni. Most csak a kereskedelmi szempontoknál maradjunk.

Ezt az állapotot nem lehet tűrni. Vissza kell térni a pátenshez és a sátorosokat annak a betartására szorítani. De a közigazgatási közegeket is, mert az ő éberségük megakadályozhatta volna a kereskedők romlását, a felsőmagyarországi vászonipar elhanyagolását, és egy képtelen, méltatlan helyzet keletkezését.

Sürgős feladata a kormánynak, hogy ezen a terepen végre ne tervezgeszen, hanem cselekedjek. Mert természetesen, hogy nemcsak a sátoros tótok üzelmét kell megszüntetni, de szabalyozni kell az egész vándoripart. Nehány évvel ezelőtt már készült egy törvényjavaslat a vándoripar korlátozására. A kamarák nyilatkoztak is róla. Valamennyien sürgették a megalkotását és valóban érthetetlen, hogy az egész javaslat mintha csak elveszett volna. A kormány elismerte a kérdés megoldásának égető szükségét, a mikor a javaslatot

elkészítette. Megfoghatatlan, hogy a mikor minden előkészítő retortán keresztülment és már csak a törvényhozás elé kellett volna vinni, egyszerre eltűnt az egész dolog a föld színéről.

Ebben a törvényjavaslatban kell megakadályozni nemcsak a tótok ily mértékben és ily céllal való vándorlását, de az idegen iparosok városi vándorlásait, a földön arúlok kőborlását és amaz utazók üzletét is, a kik nemcsak mintákat visznek, hanem egyszersemind eladó árut is.

Ezek valamennyien olyan üzletek, a melyek kibújnak az adófizetés alól. És ha a pénzügyminiszter az adókirovásoknál és különösen az egyes adók reformjánál az igazságos adóztatásra, a valódi jövedelmek kipuhatolására és minden ellenőrzetlen kereset kikutatására törekszik, fordítsa figyelmét mindezekre az exszisztenciákra, a melyek az egészséges üzleti fejlődés veszedelmes ellenségei.

Nem szabad és nem lehet késmi az itt felvetett kérdés gyökeres rendezésével. Ohajtjuk, hogy egy a nagykereskedők, mint a vidéki kereskedők fejtsék ki ebben a dologban álláspontjukat, ismertsésk viszonyait és kívánságaikat, hogy állapotuk tisztázható legyen azokban a vonatkozásokban is, amelyekre fejtegetéseink ki nem terjedhettek. Egyébként tudjuk, hogy több megyében a kereskedők már felszólították a illetékes kamarákat, hogy ennek a szanandó helyzetnek a javítására járjanak közben a kereskedelmi miniszternel. Ez meg is történt meg boldogult Baross idejében. Akkor is, azóta is, a kereskedelmi kamarák évi jelentéseikben a kézműauüzletről szólna, a leghatározottabban elítelték a vándor-kereskedés üzelmét és szint ily határozottsággal sürgették a rég várt, rég megígért, rég elkészült és már-már elrejtett javaslatnak a törvényhozás elé való terjesztését, oly formában, hogy mondja ki elv gyanánt minden üzletágra és iparra nézve, hogy a heti piacokon idegen sátorosoknak helyük nincs.

Ez az összes kereskedők és iparosok egyetemes kívánsága. Es most még csak annak a megokolásával tartozunk, hogy ezt a kérdést miért vetettük fel épen most. Augusztusban van a budapesti Istvánnapi vásár. Ez gyűjti össze a fővárosban a legtöbb vidéki kereskedőt. Használják fel a vásár alkalmát országos kongresszus tartására és vigyék el a kereskedelmi miniszternek e kongresszus határozata gyanán-

kal a jó szándékot, várjuk meg, míg az ige testté lesz, s a tervbe vett paloták meg is születnek.

Templomait is sorra néztem a városnak. Es ezeket csak dicsérhetem Mind egyszerű, de mind izéles. Ritkaság nálunk. Legtöbb nagy városunkban van egy szép, monumentális templom, (ha ugyan ez is van) de az önök dőmját meg se közelítheti egyik sem. Ma az országának ez a legműveszebb temploma: a másik három, vele egyrangú, a budai Mátyás-templom, pesti Lipótbazilika, kassai dóm még nem készek. — A többi város többi temploma kopott, egyhangú, épen csak arra való, hogy hely legyen a híveknek, de a szemet csak bosszantja: a pécsi templomok egyszerűségükben is mind szépek. A belvárosi templom török mecset kupolájával csak kevesedmagával áll az országban: a kórház kápolna mecsetje és minaretje egyetlen történeti emlékünk e nembn. Örömmel láttam hogy ezt méltatják is a pécsiek, s jó karban tartják.

Szándékosan mondtam el ezt itt, tárcám végén; illő, hogy dicsérettel fejezzem be mondani valómat.

Passepartout.

Velencéből Fiuméba.

Ira: St. H.

A „Pécs” eredeti tárcája.

II.

Június 28-án szerden este indultunk el Velencéből. Elindulásunk előtt vezető tanárunk, Vargha Ferenc úr, a kinek e helyt is hálas köszönetet mondok fáradásaért, figyelmeztetett hogy sokat együnk, hadd legyen jó napjuk a delphineknak is. Azonban e jóslata nem teljesedett be, mert a tenger egész csendes volt s így nekünk eszünkben sem volt a delphineket traktálni: Úgy látszott, hogy a tenger istene még fáradt volt a multkori játéktól. Virradóra értünk Triesztbe, a hol a Hotel de la Villeben voltunk elszállásolva. Trieszt azonban nem felelt meg várakozásunknak. Mi ott arboe erdőt feltünk látni, s csak a városha benyuló Grande Canale volt tele hajókkal, a kikötőben alig volt egy-két kereskedelmi hajó. A hajós kapitánytól örömmel értesültünk, hogy a mily arányban növekszik Fiume, oly arányban megy vissza Trieszt. Annál inkább kielégítette vágyunkat a Triesztől 1 1/2 órányira a tengerparton fekvő Miramare, a melyet boldogult Miksa császár csináltatott. Nem tudtunk eléggé esodálkozni, hogy lehetett

azokra a terméketlen kopár sziklákra ily paradicsomot teremteni. Kastélyban még mutogatják haló, dolgozó szobáját, tanács termét stb., a melyek mind finom illéséről tesznek tanubizonyoságot. A legszebb exotikus növények tenyésznek itt, azokivül 3 tó is díszíti a kertet, a melyek arany halakban bővelkednek. Nem tudtuk szemünket eléggé kielégíteni s vezető tanárunknak nagy fáradságába került, míg összetudott minket toborzani, és estefelé visszatértünk Triesztbe. Trieszt történelmi nevezetességei közül említésre méltó a Szt.-Just templom, a melynek mellékkupolája mozaikkal van feldíszítve, ez régibb mint a Szt.-Mark templom Velencében, azokivül egy oszlopot mutogatnak, a melynek készítése ideje egybeesik Róma alapításával (753 Kr. e.)

30-án d. u. elmentünk Szt.-Péterre, s innen Adelsbergbe, hogy megnézzük a természet alkotását: a barlangot. A nap melegen sütött úgy, hogy 24° R. meleg volt, míg a barlang levegője 4° meleg. A leheletünk megfagyott. Az egész barlang, a melynek bejárása 2 órát vett igénybe, villanyfial volt kivilágítva. A sok terem közül, a melyeket esepkkó oszlopok választanak el egymástól, a legnagyobb a tánc terem, a hol évenként pünkösdi vasárnap-

azt a kívánságukat, hogy bajaikat a vándorkereskedés megrendszabályozásával szüntesse meg.

Segítsenek a kereskedők önmagukon. Az országos kongresszus kívánságai elől a minster nem zárkozhatik el. És különben se lehet kétség a kereskedők iránt való teljes jóakarata felől. A kereskedők jelentésk be az illetékes kamaráknál a kongresszuson való részvételüket és a kamarák tegyék meg az előkészítő intézkedéseket az országos értekezlet összehívására, határnapjának kitűzésére, napirendjére és ama memorandum szövegére, amelynek a tanácskozás alapja és a megállapodás eredménye gyanánt kell szolgálnia. Meg vagyunk róla győződve, hogy ennek az akciónak meg volna a gyors és biztos eredménye. Ennek a reményében munkára hívjuk fel az érdekelt kereskedő köröket.

Iskolai értesítők.

A pécsi izr. hitközségi népiskola és hittani intézmények értesítője az 1892.—93. tanévről. Klingenberg J. igazgatótanító állította össze a kis füzetet, mely hű és érdekes képet nyújt az izr. iskola ez évi állapotáról. Kilenc tanító működik az iskola nyolc osztályában, élén a hitközségi iskolásokkal és kir. tanfelügyelőséggel. Az egyes osztályokban követett tanterv dicséretre méltó részletességgel és világossággal van közzé téve; az igazgató jelentése is tiszta, átlátszó képet nyújt az intézet ideai történetéről. Beiratkozott az iskolába összesen 397 gyermek, hettől kevesebb, mint a múlt tanévben. Az egészségi állapot, mint minden iskolákban, kedvezőtlen volt; 13 gyermek esett áldozatul a difteritiznek. A hitközség a szegénysorsú tanulókat ez évben is tandíjengedéssel, ingyen iskolakönyvekkel, téli ruhával segítette; a szorgalmasok jutalmazására magánosok ajánlottak fel kisebb-nagyobb összegeket. A tanulók közül 95 volt jeles 200 elsőrendű, 51 II. rendű, 47 nem vizsgázott, 342 gyermek helybeli volt, 55 vidéki; 200 fiu, 197

ján tánemulatság szokott lenni annak emlékére, hogy ezen napon fedezték fel a barlangot. (1866.) Az egész barlangot a Poik folyó szeli át, a melyen keresztül cseppkőből alkotott kőhid vezet át. Még igen sok mélység van itt, a merre ember nem jár.

Meglátogattuk Polat, az osztr. magyar monarchia megerősített hadikikötőjét, a hol magyar tengerész tisztek fogadtak s mutogattak a hajó arsenál és a nagyobb hadi hajókat. Nevezetes római régiségek is vannak itt: Amphitheatrum, Augustusz temploma stb. Ezután Fiuméba visszatérve, megnéztük a papir, dohány, torpedó gyárat, petróleum finomítót. Különösen leköttette figyelmünket a torpedó gyár, a hol jelenlétünkben kilőttek 3 torpedót s láttuk, mily gyorsasággal halad s a gyorsasága után itélve el tudtuk képzelni, mily iszonyú erővel robbantja fel az ellenséges hajókat. Egyik délután körülhajóztunk az öblöt s megnéztük Martinschiztat, a veszteglő intézetet, a hol a járványos helyről érkező hajók 40 napig tartózkodnak.

Láttuk Portorét, Buccarit s végül Voloscat és Abbaziát is. Abbaziában kiszálltunk s fürdés után megtekintettük a parkszerűen berendezett községeket. Este visszatértünk Fiuméba, még egyszer megtekintettük bold. Baross Gábor nagyszerű művét, a kikötőt, azután pedig 10 orakor jul. 4-én az éjelezesektől kimerülve, de ismeretekben és tapasztalatokban gazdagon tértünk vissza a gyorsvonattal Kaposvárra, hol a nagy közönség szíves üdvözlése fogadott.

leány. A más tanintézetbe járó izr. növendékek száma, kiknek hittani oktatásáról a hitközség gondoskodott, 410 volt, ezek közül 272 fiu, 138 leány; tizennyolccal több, mint a múlt évben. Az intézetnek ez a 14-ik értesítője.

Hirek.

— **Személyi hírek.** In c z é d y Dénes zirci főgymnasiumi igazgató és D i s c h k a Győző, főrealiskolánk igazgatója szabadságidejük tartamára Rómerbadba utaztak. A főrealiskola igazgatóját tavolléteben Requinnyi Géza tanár helyettesíti. — S a l a m o n József tanfelügyelő és S c h n e i d e r István, a városi népiskolák felügyelő igazgatója a fűrdőidényre Rómerbadba utaztak.

— **Azon hír,** hogy Schaumburg-Lippe Adolf herceg övegye az idei nyarat részben Dárdán fogja tölteni, mint azt lapunkkal Dárdáról tudatják, alaptalan volt és nincs is kilátás, hogy e hír megvalósuljon.

— **Érdekes visszaemlékezés.** Míddön a most már boldogult Slaby Ferenc, káptalanunk nagyprépostja aranymiséjéhez készült, voltak sokan a városban, kik tartózkodni óhajtottak minden nagyobb örömyilvánítási tüneményről, mert nehezteltek a jeles egyháznagyra, hogy a várost consequenter figyelmen kívül hagyja. A tünemény mellett a most már szinten megboldogult L e c h n e r Gyula városi főkapitány buzgólkodott leginkább és neki főrésze volt abban, hogy a városház tornyat felzablózzák és üdvözlő küldöttség menesztetett a jubiláló főpaphoz. „Meglátsátok — mondá lelkesülten a főkapitány — nagy meglepetés készül, óriási alapítványok vannak biztos kilátásban. Az ünnepe meg történt, de se a pécsiek, se a tisztelő kanizsaiak nem kaptak semmit, csak a veteránok jutottak egy kis ajándékhoz. Volt erre melege Lechnernek, de bár most már ő is alább hagyott a jó kedvvel, mégis a végrendelettel kezdé biztatgatni megcsalódott ismerőseit. „Bizton tudom — mondá — a végrendeletben minden helyre lesz ütvé, vagy az öreg abban már előbb gondoskodott s most nem akart kirukkolni — Mit szólna szegény Lechner, ha most a végrendeletet ismerne! — Béke velük!

— **Pécs a 16-ik helyen.** A fővárosi statisztikai hivatal a napokban tette közzé Magyarország halálozási statisztikáját a múlt évről. E kimutatás szerint P é c s a 16-ik helyen áll. Pécsnél egészségesebb városok: Sopron, Brassó, Debrecen, Kassa, Kolozsvár, N.-Körös, Győr, Budapest, Sz.-Nemeti, Szeged, Szekesfehérvár, Pozsony, Kecskemét, Békés, Nagy-Várád. E szerint Budapest a magyar városok közt a 8-ik helyet foglalja el, az európai nagyvárosok között pedig az 53-ik helyet, tehát 2 hellyel hátrább áll, mint az előző évben. A tisztí főorvos szíves figyelmébe ajánljuk e statisztikát és az egész város lakosságát fölkérjük: kövessenek el mindent, hogy közegészségügyi viszonyaink javuljanak.

— **Százhusznál több ovoda.** Tolnamegye a legszorgalmasabb az ország valamennyi vármegyéje közt. A kisdudóvárosról szóló törvény s az ugyanezen tárgyban kiadott ministeri rendelet következtében elhatározta, hogy 20 óvodát, 101 állandó menedékházat és gyermekkeretet, 54 nyári menedékházat állít fel a közel jövőben. Minalunk szó sincs még ilyesmiről, mert hát — a 'kis tükör' böles mondása szerint — „Baranyavármegye vagyon utoljára.” (No meg azért is, mert Baranyavármegye intézőinek semmi érzékük a népnevelés nagyfönosságú ügye iránt. A szerk.)

— **Betörés** Hétfőn hajnalban az alsó malom-utca 16-ik számu házban is-

meretlen tettesek betörték Horváth János volt p.-bogárdi körjegyző lakasába s onnan több konyhaeszközt: bográcsot, fazekakat stb. elemeltek.

— **Figyelmeztetés.** Az osztrák értékű ezüst kétforintosokat és huszont krajcárosokat tudvalevőleg a magánforgalom f. é. május 31-ike óta nem köteles elfogadni. Az állampénztárak és állambivatolok azonban névertétekben elfogadták illetve beváltották őket mindaddig; július hó 31-én azonban ott is lejár a határidő, s ezentúl a nevezett érmekeket sem a magán forgalom, sem az állampénztár pénzül el nem fogadhatja. (Csak a legnagyobb megbotran-kossággal vehetünk hirt e rendelkezésről. Egy kormányának, mely a régi veretű pénzeket bevonja és tudja azt, hogy az ország lakosságának épen a legtanulatlanabb része mily előszeretettel ragaszkodik az ezüst pénzhez, sokkal hosszabb határidőket kellene adni a beváltásra. Ez eljárás csak azt celozza, hogy a kincstárnak és pedig jegezzük meg: az osztrák kincstárnak mentő nagyobb haszna legyen, nem törődve a szegény magyar adózó nép karával. És nem akad egy képviselő, ki ez irányban interpellálva orvoslást szerezne. Ejen a népképviselőt. A szerk.)

— **Halálozás.** L o n c s á r Ferenc meghalt folyó hó 25-én, életének 81-ik évében. Béke poraira!

— **A tolnai pénzhamisítók.** Ezt a címet a mi nyomdánkban már allandoan kiszedve tartják; de a betűk a sok hasznalattól kezdének kopni, mert nincs het, hogy ne kellene legalább egy tolnai pénzhamisítóról hirt adnunk. A sok előző után mit beten a paksi vásáron esiptek nyakon egy jó madarat, K r i z s á k Józsefet, a ki hamisított ezüstforintosokon akart tuladni. Átdaták a főszolgabírói hivatalnak, ott majd kivallatják, hogy hol készültek a forintosai.

— **Véres krónika.** A mi vidékünk mindig ad dolgozt a csendőrségnek, meg mindenféle hatóságoknak; verekedések, rablások napi renden vannak; s változatoság kedvéért egy-egy onyilkosság, hirtelen halat tartkítja a műsört. Csak röviden számolunk be a baranyai hírekről: H a r k a n y b a n H o r v á t h András pécsi illetőségű munkás felakasztotta magát. Tettének oka ismeretlen — Ugyanott egy krajnai öreg vándorló fürdés közben hirtelen meghalt. — M a r t i n e s István mohácsi kocák legénynek nagyon sok volt az iryge; het hős a sok közül még a múlt hónapban, a mohácsi bucsun összebeszélte hogy elteszik lába alól. A véres tettet vasárnap végre is hajtották, s fejezével, dorongokkal agyonverték áldozatukat. A tetteseket (kik közül egyik sincs még husz esztendő) kézrekerítették. — C s u z a n a bíró leánya, J ó z a n a Mária ferjezett Póka Béláné magzatelhajtás következtében iszonyú kínok közt meghalt. A sötét bűn szerzőit nyomozzák. — F i s c h e r Ferenc maissi lakos konyháját a múlt heten ismeretlen tettesek felitették és kirabolták. Legyen elég ennyi Baranyából, Hogy a szomszédban se jobbák a viszonyok, azt eléggé illusztrálhatja az, hogy a múlt heten Tólnából 4 verekedésről és gyilkossági kísérletről, 10 lopásról, csalásról, rablásról kaptunk hirt. A civilizáció tehát erősen terjed erre mi felénk!

— **Mohács költségelő irányzata.** Mohács elüjárósága elkezesítette mar az 1894-ik évre költségvetését, a mit a legközelebbi közgyűlés tárgyalni fog. A kiadások előirányzata 70113 frt 18 kr, a bevételeké 57835 frt 95 kr. A tennforgó 12277 frt 23 kr -nyi deficit fedezésére 17 százelekos községi pótdátó fognak kivetni.

Közsgyűlés. S i k l ó s nagyközség kedden delelőtt községi közgyűlést tartott. A közgyűlés tárgyat illetőségi ügyek

pénztári kimutatás, tűzrendőri szabályrendelet (erre ugyancsak nagy szükség volt!) képeztek.

— **Elmaradt a világtól.** Egy vén, tőpörödött sváb anyóka azzal állott be az ügyvédekhez, hogy hajtsa be 100 frtos kövételését egy keskendő rokonán, de csak pengő pénzben (Conventions Münze), mert rokona már meg akarta osztrák értékben fizetni, de neki nem kell, mert az ő 1852-ben kelt obligációja világosan pengő pénzről szól s a mit akkor a másik adósatól kapott, azt is megőrizte úgy a ládájában. Hiába volt minden figyelmeztetés, biztosítás, a vén anyóka nem tágitott: inkább neki ajándékozom, mondá, de új pénzben nem kell, hátha még azt is tudná, hogy most már korona-érték járja!

— **Tanítói könyvtár.** Schultz Imre jeles paedagogusunk ily című füzetes vállalatának megjelent a második része, mely a beszéd- és értelem gyakorlatokról szól. A derek munka első, általános részében a beszéd- értelem gyakorlatok neveléstani, morális fontosságáról emlékezik meg, s méltatja ennek a szaknak az irodalmát, történelmét, fejtegeti anyagát, tanmenetét. Taneszközeit a különös részben vezérfonalat ad a tanító kezébe a beszéd-értelem gyakorlat oktatásához: az iskola, ház, ember, külső természet és ezek részének fogalmát könnyen érthető modorban adja elő; kérdéseit legnagyobb részben rávezeti a gyermeket a feleletre, hogy a beszéd és értelem gyakorlat célja a játszva oktatás minél könnyebben elérhető legyen. A kis füzet ára egy korona.

— **Ujházi Pécselt.** Érdekes színjárási estékről kell referálnunk: a kiváló művész, Ujházi Ede vendégszerepléséről. Kéves volt a külső siker; a karzatnak nem igen imponált Ujházi díszkrét művésze, a folszinten gyér volt a közönség. Kicsiny taps, de lelkes; elefejtettük az ovációkat, hiányos volt a külső elismerésünk, de belül magasztalással és díszérettel voltunk elelve művésze iránt.

Az az analízis természetesség, a mivel Duse Eleonóra meghódította a világot, a mi nemzeti színpadunkon nem idegen; megtaláljuk igen gyakran Jászai Mari alkotásában, észrevehetjük Prielle Kornéliánál, de a legpróbb részletekig kidolgozott művészi precizitással csak Ujházi látbatjuk. Az az iskola, a mit a családra méltó olasz asszonyának mondanak, nem csupán Duseé: három első rangú művészi talentumunk ennek az elvein szüri át alakításait. — A művészi triász harmadik tagja, Ujházi most játszik nálunk. Csak magasztalni tudnók, méltatni aig. Karaktereket ad, olyan típusokat, a miket nagy töltés is csak szerencsésebb óráiban alkothat Kítölti hezagait az alaknak, kidomborítja apró vonásokkal az egész képet, s a mit elénk ad, az csupa élet, egy objektum a nyugsgó emberchaosból, erényeivel és hibáival együtt. Nem túloz, karrikaturát nem ad: meglátják játékában, hogy igazi tanulmány gyümölcse az a jellem, a mit rajzol, kellő tárgyias szempontból nézve, művészi lefogással kidolgozva.

Nem szeretjük az összehasonlításokat a művészet terén, különben bátran vonatnának parhuzamot közte, s a nagy angol humoristák Dickens, Thackeray közt. Hogy azoknak tollában volt a művészet, Ujházinak meg alakításában, az mit sem tesz, elég, ha a felfogas ugyanaz, a karakterizálás legalább is oly találó és élethű, mint azoknál. Modern művész a szó legszorosabb értelmében, a mai realizmus első rangú képviselője, a fiziológia és lélektan minden zugában ismerős. Megőrzi művészi méltóságot mindig; hatást nem keres egyszerű, természetes játéka; az ő divatu deklamálás, a melyik még mindigre kísért színpadainkon s itt-ott já-

szaí alakításában is felüti fejét, ő nála teljesen ismeretlen.

Első fellépte Constantin abbécimszerepében volt. Azt az egyszerű, öreg falusi papot adta a kinek együgyű jámborságát kipisztegték a bécsiek első előadásakor, s tombolva, lelkesedve tapsoltak neki tavaly, mikor Ujházi alakításában meglátták. Az előadás különben a jobbák közé tartozott; az összjáték igen jó volt, a szereplők közül különösen Laszlo (Paul) emelkedett ki, sikerült játékával, aztán Kalmár Piroksa, (Bettina).

Vasárnap a Faluros szament, Ujházi Gonosz Pistájával. Ő kreálta ezt a szerepet annak idején, ma csak ritkán, vendégszereplések alkalmával veszi elő. Pedig olyan szerep, hogy méltó Ujházi játéka; ez a játék meg olyan élethű, jelemező, hogy kedvünk volt a azt kívánni, játszszen Ujházi minél többet népszínművekben, hadd látnánk igazi, népies alakot a színpadon; agyis nagyon hiával van Evva ír is, meg mi is itt a vidéken. — Az előadás vasárnapi színezetű volt; jól megálta helyét Balogh Etel (Boriska), Szathmáry Zsuzsi (Finom Rózi) Tóth (Feledi), Polgár (cigányprímás).

Hétfőn Erekmann-Chatrian excentrikus színművet adtak, a Lengyel zsidót. Ujházi Matthis szerepében láttuk. Egy vén, alattomos elsassi, a kit rémképek üldöznek gyilkossága miatt; álmában törvényték előtt áll, a delejzést elatolja, s ő feltett, titkolt bűnét megvallja. Nemesak megvallja: ateli újra. Fojtatja, szurkálja a levegőt, leteperi áldozatát; aztán valára veszi a képzelt holttestet, görnyed alatta, kiveri az izzadság; végre belöki a meszegető kemencebe. Ijesztő és fenséges volt ez a jelenet egyszerre; egész testünk borzongott a rémes szentától s megis minden idegünk 'eszálten, gyönyörködve merült el a pompás alakítás élvezetében. A delejz alomtól révedező, s önbűnetől visszariadó arenak játéka, minden kézmozdulat, minden hangányalat élesen és határozottan jellemzett — A többi szereplőkről akár ne is szóljunk. Jók lettek volna, ha maga a darab már háttérbe nem tolja őket, hogy annál jobban kiemelkedjék Matthis alakja.

Az elmaradt Anna-bál. A legjobban értesült pécsi lap hasábjain nyomtatásban olvassuk, hogy a vasárnapra hirdetett harkányi Anna-bál elmaradt a kedvezőtlen időjárás miatt; ellenben a mi tudósítónk arról referál, hogy a harkányi Anna-bált kevés közönség mellett is — de megtartották Kőrödi siklósi bandaja játszott a tancmulatságon, mely hajnali 3 óráig tartott. Az első négyest 28 pár táncolta; jelen voltak: Bekó Jolán (Czinderi-Bogárd), Berec Klótid (Pécs), Borsódy Iza és Laura (Szegeárd), Dely Mariska (Hetes), Forray Agatha (Pécs), Hamulyák Hermin (Darcóhalma) Hegedűs Elvira (Pécs), Kovacevics Gizella (Kásád), Lakits nővérek (Pécs), Lieber Izabella (Nagy-Palkonya), Mészáros Rózsika (Baja), Nagy Margit (Pécs), Petrás nővérek, Psikk Mariska (Siklós), Sidlauer Irén (B.-Sellye), Somogyi Margit (B.-Sellye), Spitzer Margit (Siklós), ezenkívül a mamák és fiatal asszonyok szép számmal. Hogy a két tudósítás közül melyik igaz, ennek eldöntését kinek-kinek belátására bizzuk.

— **A vajszlói iparosok egyesülete.** e hó 23-án zászló felszentelési ünnepélyt tartott nagy közönség részvétele mellett. Az ünnepély kezdetét, nem különben a zászlóanyának az ünnepély színelhőre való érkezését 3 mozsár-lövés jelezte. Ezután az iparosoknak szép számú tagokból álló dalköre a himnusz t-ékelete el, a melyet Császár Ferencnek a vajszlói iparosok egyesülete elnökének szép tartalmu beszéde követett. Legszébb és legmeghatóbb jelenete az ünnepélynek követ-

kezett akkor, midőn a zászlóánya Tomór Ilona k. a. az iparosokat egymás iránti szeretetre és összetartásra buzdította, az első szegyet ütötte be a felszentelendő zászlóba. Végezetül Simon Lajos káplán tartalomban gazdag, lelkesedéssel tett beszédet intézett az iparosokhoz: egyetértésre, békeségre, a hazai ipar felvirágoztatására előmozdítására buzdította őket. Mindezeket követte a kivilágos kivirradtig tartó táncestély, melyen oly nagy és szép számú közönség vett részt, hogy a vajszlói vendéglő nagy terme alig volt képes őket befogadni.

— **Hymen Nowotarsky** Miksa pécsi műkertész eljegyezte Gindl Lujza kisasszonyt.

A szerkesztő üzenete

Mágoos. Gondoltuk, hogy ezt az argumentot fogja fölhozni, de engedje meg, hogy megmaradhassunk álláspontunkon. Igen jó okunk van hozzá. Teljes tisztelet a vezeték névnek, de annak mit sem árt a magyar írói név. Nékünk is van. Ön is választson magának, igr akarjuk és hízryje el nekünk, hogy lapunkban csak az íróné, amit mi akarunk. A lapot küldeni fogjuk. A nevezett társaságról szabad ura elhatározásainak. Dolgozataira kíváncsiak vagyunk.

Dr. G. Levele érthetetlen előttünk. Bizosítjuk, hogy kritikánk teljesen tárgyilagos volt. Nemesak a nyomdafestéket, de még az átdolgozást sem érdemli meg, mert a bevezetés és vég nem egymáshoz való, tulajdonképen tárgy pedig nincs is benne. Gondolja meg, hogy annak eldöntésére, hogy mit közölhetünk és mit közöljünk, egyedül mi vagyunk hivatottak. Nekünk az előlélo zurnalisztikai forumok nem imponálnak, nem még a "Herko pater" sem, hanem a jó dolgozat, természetesen amit mi mondunk jónak, az imponál.

Munkatárs Jól emlékszik, "Az író" című rajz még a múlt évben megjelent lapunkban. Zoltán Vilmos akkor a mi belmunkatársunk volt. Hogy most Győrött újra fölháználja színpadiami dolgozatát, ahhoz neki teljes joga van. A malheur csak az, hogy a "Figyelő" eredetiek k tartja és át is veszi azokat. Különben a "Pécsi Napló" is lenyomatta már a mi tárcánkat, természetesen valamelyik virgoneabb vidéki lapból, mely az előadásban előtte járt. Még jó, hogy alaja nem írták, hogy: "utányomás tilos". Mindezek csak azt bizonyítják, hogy lapunk tárcái igen használatok.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

FEILER MIHÁLY.

Nyom. Feiler Mihálynál (lyceumi nyomda) Pécselt.

Megvételre kerestetik egy jó állapotban levő használat

zongora

Bővebb czim a kiadóhivatásban. 4419

SIEMENS és HALSKE

villamos világítási és erőátviteli gyárak

Budapest VIII. Kerepesi ut 9 a sz.

Elvállalják villamvilágítási és erő átviteli, telefonok, vasúti biztonsági és tüzelző állomások berendezését

Szállítanak: vízmérőket, vízállagmérő készülékeket, mérő eszközöket, mint galvanométereket stb. izzólámpákat, szénpálcákat stb.

Csillárok stb. villamos világításhoz. Különösen felhívjuk a közfigyelmet városi raktarunkra, hol villamos cikkekből dús választéku mintaraktárt tartunk.

Figyelemre méltó a

szab. Hellenen-főle százaz elemek

melyek 6 nagyságban elkészítettnek és hivattva vannak a folyadékos savakkal működő elemeket kiszorítani.

Költségvetések és ajánlatok díjmentesen.

FÖLHIVÁS.

Az új évnegyed közeledtével tisztelettel fordulunk Pécs sz. kir. város és Baranyavármegye nagy közönségéhez. kérve lapunk támogatását.

Tizenkettedik éve hogy pályafutásunkat megkezdttük. Tizenkettedik éve, hogy a közügyeket szolgáljuk, önzetlenül, céltudatosan, kitartással, egy jobb jövő reményében.

Mint a közélet szerény napszámosa, 12 évi működésünk alatt sohasem kerestük a reklámot, de hivatásunk kiszabott keretében megmaradva a föltűnés vágya nélkül komolyan teljesítettük munkánkat, úgy, amint az szerény tehetségünkötől és erőnktől telt, a meggyőződés tiszta fegyvereivel az igazságért küzdve, az elveket nézve és nem az embereket, a pártkötelékeken felülemelkedve.

Tizenkét évi működésünk alatt nem az volt célunk, hogy érdektársakat gyűjtsünk magunk köré, hanem hogy meggyőződésünkhöz, elveinkhez hivek maradva szolgálhassuk a közügyeket, nem nézve, hogy az ezért vívott harcban kik követnek és kik maradnak el tőlünk.

Miként a multban, úgy fogunk eljárni a jövőben is és míg egy részről mindent el fogunk követni lapunk emelésére, másrészt hiszszük, hogy városunk és megyénk értelmisége nem fogja tőlünk megtagadni támogatását, melyre ezennel tisztelettel mindenkit tőle telhetőleg fölkérünk.

Lapunk hetenként kétszer, szerdán és szombaton jelenik meg, díszes kiállítású, illusztrált mellékletekkel. Előfizetési díj: negyedévre 2 frt. Körjegyzőknek, tanítóknak 1 frt 50 kr.

A „Pécs“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

A Baranyamegyei hitelintézet

mint részvénytársaság *Pécsett*

közhirre teszi, hogy részvényeire a második 20%-os, azaz részvényenkint

o. é húsz forintos

befizetés 1893. évi *szeptember hó 1—15-ig* teljesítendő a társaság pénztáránál Pécsett, a mikor is az ideiglenes részvények kiadatnak.

Pécsett, 1893. évi július hó 19-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Biztos jövedelem

ajánkozik tisztességes egyéneknek sorsjegyeknek részletfizetésre való előrusítása által egy **budapesti első-rangu bankintézet** számlájára. — Ajánlatok az ügynökség átvétele végett „**J. D. 12**” címen **Danneberg J. hirdetési irodájába**, Budapest, V., Deák Ferenc-utca 14-ik szám ezimzendők.

GANZ és TÁRSA

vasöntő és gépgyár-részvénytársulat

Budapesten és Leobersdorfban Bécs mellett.

ajánlja városi hatóságok, valamint a n. közönség figyelmébe világszerte kitűnő hírnévnek örvendő

váltakozó áramu elektromos rendszerét,

mely lehetővé teszi, hogy még a jó távol eső **vizesések erejét** is felhasználhassák akár **egész városok** vagy **ipari vállalatok ki-világítására** akár gépek hajtására. Nagy haszonnal alkalmazzák ezen rendszert bányákban és olyan gazdaságokban, hol sürgős munka idején éjjel is dolgoznak.

GANZ és TÁRSA vasöntő és gépgyár-részvénytársulat ajánl továbbá

Gépeket és készülékeket kőszén, érc, vagy nemes érc fejtésére.

Keményöntésű- és acélkerekeket Hengerekreket kéregöntésű hengerrel, melyek még kisebb malmokban is előnyösebben dolgoznak mint a malomkövek, valamint egész malomberendezéseket.

bányaesillékhez s egész csilléket, kerékpárokat Halmay szabadalma szerint bányavasutak s egyéb ipari vasutak számára, nemkülönben mindennemű vasuti kocsiakat.

Keresztvezéseket és kerekeket kéregöntésből s acélból.

Kéregöntésű zuzópórákat, kéregöntésű hengereket és hengeryűrűket aprító gépekhez és golyós zuzóalmokat.

Turbínákat a helyi viszonyok szerinti szerkesztve, pontos szabályozással.

Gáz és petroleum-motorekat, álló fekvő, egy vagy két hengerrel.

Frictiós kapcsolókat s dynamótereket

Olasz hyppodrom Jovani Lodi

a **Buza-téren** ujonan felépült és kényelmesen berendezett nyári arénában **július hó 16-ától** kezdve naponként

előadásokat rendez

Lodi János, az olasz hyppodrom-társulat igazgatója, elsőrendű jól szervezett társulatával a magasabb légtornászat, kötéltranc, akrobatika, ballet, zenebohócok és néma-képlet köréből.

Ezen műsorból különösen kiemelendők:

RIVALLIS ALFONZO,

a felülmulhatatlan kigyo-ember.

WILLFREDS TESTVÉREK,

elsőrendű zenebohócok az első budapesti orpheumból.

Záradékal igen trétás némakeplet, bemutatva több nő és férfitag által.

A társulat 30 művész, művésznő és saját zenekarból áll.

Helyárak: Számozott zártszék 40 kr. I. hely 30 kr. II. hely 20 kr. Karzati állóhely 10 kr.

Pénztárnyitás 7 órakor. — Kezdeté pont 9 órakor.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esd mély tisztelettel

LODI JÁNOS igazgató.

SCHÖNWARD IMRE

ékszerész, órás és látszerész

Főüzlet:

Király-(fő)utca, a „Hattyú“-épületben.

PÉCSETT

Műhely:

Király-(fő)utca. Mestrics-féle házban.

Ajánlja saját műhelyét mindennemű arany, ezüst, bronce és aranyozott templomi szerek legjobb és tűzben aranyozott elkészítésére, valamint javít és aranyoz mindennemű tárgyakat jótállás mellett.

Egy jó pontos járású ébresztő óra 2 frt 50 kr.

Egy csinos ezüst Remontoir óra 8 frt 50 kr.

Egy kettős köpenyű ezüst Remontoir óra 10 forint.

Egy ezüst horgony (Ancre) Remontoir óra 2-ös fedéllel 12 frt.

Ezüst horgony-Remontoir Tula-óra, kettős fedéllel, finom szerkezettel 16 forint.

Finom szerkezetű csinos inga-óra diófa-szekrényben 12 frt.

Nagy raktár a legújabb divatu salon, inga, iroda és consol-órákból stylszerű kivitelben, tölgy, fényezett, dió és amerikai diófa-szekrényekben.

Legnagyobb választék a legjobb szerkezetű női és uri arany órákból, eredeti szabott gyári árak mellett.

Öt évi jótállással.

Francia, angol, valamint saját gyártmányú ékszerek a legújabb és legfinomabb kivitelben óriási választékban vannak raktáron.

Valódi ezüst tárgyak, u. m.: gyertyatartók, asztali állványok, cukordobozok, kenyérkosarak, serlegek, bor, cognac, thea és kávé servicek, étszerek stb. stb. dús választékban rendkívül szép és izléses kivitelben igen jutányos árban.

Vésnöki munkák elvállaltatnak, a nálam vett tárgyakhoz bármily vésés díjmentesen készíttetik.

Mindennemű javítások a z o n n a l és legjutányosabban készíttetnek.

Régi ezüst és aranytárgyak vagy órák és egyéb műbeesű régi-ségek legmagasabb árak mellett beváltatnak vagy cserébe átvétetnek.

Becslések ingyen eszközöltetnek.

Kiváló tisztelettel

SCHÖNWARD IMRE.